

Uzkinov Ma'ruf Modiyor o'g'li
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
2-bosqich magistratura talabasi

**Viktor Gyugoning “Parij Bibi-Maryam ibodatxonasi” asaridagi
qahramonlarning tasvirlanishi**

Annotatsiya: Ushbu maqolada buyuk fransuz yozuvchisi Viktor Gyugoning 1830-yilda yozilgan eng katta romanlaridan biri “Parij Bibi-Maryam ibodatxonasi” asaridagi asosiy va epizodik qahramonlarning biografiyasi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar : Notre-Dame de Paris, Esmeralda, Quazimodo, Claud Frollo, Phebus, Fler-de-Lys, Pyer Gringuar, Djali, Louis XI, Jehan Frollo.

Kirish

Raqlari Bibi-Maryam (Notre-Dame) maydonini larzaga keltirgan hurliqo lo'li qiz Esmeralda atrofida uni maftun etish istagida hamma narsaga tayyor uchta oshiq girdikapalak edi: Phoebus, aslzoda kapitan, Klaude Frollo, vijdotsiz rohib va o'sha mashhur Kvasimodo, buyuk qalb sohibi bo'lgan bukri.

Go'zal tildagi tarixiy hikoya, qotillik va sirga to'la bo'lgan bu “Parij Bibi-Maryam ibodatxonasi” (Notre-Dame de Paris) romani haligacha tengsiz mashhurlikka ega. Lamartin 1831-yilda roman muallifiga shunday yozgandi: "Bu ulkan va qadimgi asardir. [...] Men bizning davrimizda Notre-Dame bilan taqqoslash mumkin bo'lgan boshqa asarni ko'rmayapman. Bu romanning Shekspiri, bu O'rta asr dostoni, bu men ta'riflay olmaydigan asar; lekin katta, kuchli, chuqur ma'noli, ulkan va siz ramziga aylantira olgan bino kabi g'amgin hamdir."

Esmeralda 16 yoshli go'zal ko'cha raqqosasi (matnda "lo'li" deb ataladi), tabiatan rahmdil va mehribon bo'ladi. U romanning bosh qahramoni va hikoyaning insoniy dramasining markazidir. Insonlarning e'tiboridagi timsol, uni birinchi

navbatda san'at insoni sifatida sevishadi, keyin jodugar sifatida ko'rib nafratlanishadi, keyin Quasimodo tomonidan sevilib, maqtovg'a sazovor bo'ladi. Uni Quasimodo, Pierre Gringoire va Claude Frollo yaxshi ko'rishardi, lekin Esmeraldaning o'zi kapitan Phoebusni telbalarcha sevib qoladi. Sohibjamol nazdida Phoebus uni himoya qila oladigan yaxshi inson, deb o'ylaydi, lekin aslida esa Phoebus qizdan faqat o'z ehtiyojlari yo'lida foydalanmoqchi bo'ladi. U asardagi Quasimodoga qandaydir insoniy mehribonlik ko'rsatadigan kam sonli qahramonlardan biridir.

Quasimodo – jismoniy nuqsonlardan aziyat chekadigan 19 yoshli "bukri" va Notre-Damening qo'ng'iroqchisi. U yarim ko'r va butunlay kar bo'lib, karligining sabablaridan biri yillar davomida cherkov qo'ng'irog'ini chalib kelganligi bilan bog'liq bo'ladi. Bolaligida onasi tashlab ketilgan chaqaloqni Claude Frollo asrab olgan. Asarda Quasimodoning sobor hududidagi hayotida - qo'ng'iroqlarni jiringlatish va uning Frolloga bo'lgan sadoqati singari ikkita unsurga alohida urg'u beriladi. U kamdan-kam hollarda sobordan tashqariga chiqadi, chunki Parij aholisi uning tashqi ko'rinishi tufayli undan nafratlanadilar va undan qochishadi. Sobordan chiqishi tasvirlangan asosiy o'rinlar: uning ahmoqlar bayramida (6-yanvarda nishonlanadigan) ishtirok etishi – ayni bu chiqishida u o'zining jirkanchligi tufayli ahmoqlar papasi etib saylangan - keyinroq Esmeraldani o'g'irlashga urinishi, Esmeraldani qutqarib qolishi, Phoebusni Esmeralda oldiga olib kelishga urinishi va roman oxirida soborni so'ngi bor tark etishi.

Romanning asosiy antagonisti Claude Frollo Notre-Dame arxideakonidir. Uning shafqatsiz munosabati va alkimyoviy tajribalari uni sehrgar sifatida qabul qilgan parijsliklardan uzoqlashtirdi. Uning tirik qolgan yagona qarindoshi – reformatsiya qilishga urinishi muvaffaqiyatsiz kechgan ukasi Jehan. Frollo, shuningdek, Quasimodoni davolashda yordam beradi. Frolloning ko'plab gunohlari orasida jinsiy munosabatlarga mukkasidan ketishi, muvaffaqiyatsiz kechgan

alkimyo, jinsiy tajovuz va boshqa sanab o'tilgan illatlar kiradi. Uning Esmeraldaga bo'lgan aqldan ozishi Esmeraldaning qatl etilishi bilan yakunlangan voqealar zanjirini boshlaydi.

Pierre Gringoire – e'tirofqa muhtoj shoir. U bexosdan, Truandlar (tilanchilar) hududi bo'lgan "Mo'jizalar maydoni" da paydo bo'ladi. Maydonning qayerda joylashganini hech kim bilmas edi, buni bilib qolgan Gringoire esa endi ikkita tanlov oldida qoladi: osib o'ldirilishi yoki lo'li rum ayoliga uylanishi kerak. Bu ayol Esmeralda edi. Qiz uni sevmasa ham, hatto qo'rqq deb hisoblasa-da, uning taqdiriga achinib, unga turmushga chiqishga rozi bo'ladi. Uning go'zalligi va mehribonligidan ta'sirlangan Gringoire uni sevib qoladi. Ammo qiz allaqachon Phoebusni sevib qolganligi sababli, chala shoirning hafsalasi pir bo'ladi va qizga teginishga ham jur'at qila olmaydi. Vaqt o'tishi bilan u Esmeraldaning o'zidan ko'ra uning echkisi Jaliga ko'proq e'tibor qaratadi, hatto shu darajadagi, bir kun kelib Frollo va uning odamlari Esmeralda va Djalini olib qochib ketishganda, qizni emas, balki echkini qutqarishni afzal ko'radi.

Kapitan Phoebus de Chateaupers – qirol kamonchilarining sardori va romandagi kichik antagonist. Esmeraldani o'g'irlab ketishayotganida qutqarib qolgan Phoebusni qiz sevib qoladi. Go'zal, lekin g'amgin Fleur-de-Lys bilan allaqachon unashtirilgan kapitan Esmeraldani ham yo'ldan ozdirmoqchi bo'ladi, lekin uning bunday niyati borligini payqab qolgan Frollo kapitan ayni Esmeralda bilan birga paytida uni pichoqlaydi. Phoebus omon qoladi, lekin bu suiqasdni Esmeralda tomonidan qilingan, degan gumonga borib, uni boshqa sevmay qo'yadi. Pirovardida, kapitan xotini Fleur-de-Lys bilan bir umr baxtsiz hayot kechirishga mahkum bo'ladi.

Clopin Trouillefou – Truandlar qiroli. U Gringoireni osib o'ldirishga hukm qiladi va Esmeralda bilan "nikoh" ga boshchilik qiladi. Gringoire tomonidan taklif

qilingan g'oyadan so'ng u Esmeraldani Notre-Damedan qutqarish uchun Mo'jizalar maydoni ahlini yig'adi. Oxir-oqibat u qirol askarlarining hujumi paytida o'ldiriladi.

Misr va Bogemiya gersogi deb atalgan Mathias Hungadi Spicali Esmeraldaning himoyachisi va Truandlarning ikkinchi qo'mondonidir. U qizning o'tmishini biladi va onasini topishga yordam berish uchun unga tumor beradi. Uni oxirgi marta Esmeraldani qutqarish uchun Notre-Damedagi g'alayon paytida ko'rishadi.

Lotin tiliga " Joannes Frollo de Molendino " deb tarjima qilingan Jehan Frollo de Moulin (so'zma-so'z "tegirmonchi") Claude Frolloning 16 yoshli ukasi. U tartibsiz kollej talabasi. U pul uchun akasiga qaram bo'lib, keyin spirtli ichimliklarga berilib ketadi. Frollo unga pul berishni to'xtatganda, Jehan firibgarlik qiladi. U soborni talon-taroj qilishda Clopin va uning tilanchilariga qo'shilgach, qarzga olingan narvon yordamida minoralardan biriga ko'tarilib, qisqa vaqt ichida soborga kiradi. Keyin u Quasimodoni ko'radi va uning ko'zini yaralamoqchi bo'ladi. Quasimodo o'zini himoya qiladi va Jehanni o'ldiradi.

Fleur-de-Lys de Gondeloriye - Phoebus bilan unashtirilgan go'zal va boy zodagon ayol. Phoebusning Esmeraldaga bo'lgan e'tibori uni ishonchsiz va hasadgo'y qiladi, natijada, o'zi va do'stlari Esmeraldaga nisbatan salbiy munosabatda bo'lishadi. Shu orada Esmeralda qatl qilindi, degan mish-mish paydo bo'ladi, lekin bu yolg'on edi, buni esa Fleur-de-Lys Fobusdan sir tutadi chunki Phoebus buni eshitsa yana oralariga sovuq munosabat tushardi. Garchi Phoebus endi Esmeraldani boshqa sevmasa ham. Roman ularning nikohi bilan tugaydi, lekin ular baxtsiz nikohga mahkum ekani aytiladi.

Madame Aloïse de Gondelaurier Fleur-de-Lysning onasi.

Gudule opa, shuningdek, Sachette nomi bilan ham tanilgan va ilgari Paquette Guybertaut "la Chantefleurie" deb nomlangan, Parij markazidagi ochiq maydonda firibgar bo'lib yashaydigan ayol. U go'dakligida lo'lilar tomonidan kannibalizatsiya

qilingan deb hisoblagan qizi Agnesni yo'qotganidan qiynaladi va hayotini unga motam tutishga bag'ishlaydi. Uning uzoq vaqtdan beri yo'qolgan qizi Esmeralda bo'lib chiqadi, u Esmeralda osilishidan bir necha daqiqa oldin bu haqiqatni bilib qoladi. Gudule qirol askarlaridan biri qizini olib ketishlariga to'sqinlik qilayotganda, tasodifan o'ldiriladi.

Djali – Esmeraldaning uy hayvoni hisoblangan echkisi. Esmeralda bilan raqsga tushishdan tashqari, Djali pul evaziga vaqtni aytish, Phoebus ismini harflab aytish va jamoat arboblarga taqlid qilish kabi qobilyatlarga ham ega edi. Keyinchalik, Esmeralda sudida, u Phoebusni pichoqlaganlikda noto'g'ri ayblanganida, Djalini echki ko'rinishidagi shayton, deb o'ylashadi. Roman oxirida Djali Esmeralda qo'lga olinib, osilganidan so'ng Gringuar (U Esmeralda bilan turmush qurganida echkiga g'amxo'rlik qilgan) tomonidan qutqariladi.

Louis XI – Fransiya qiroli. U keksa va kasal odam sifatida namoyon bo'ladi, lekin uning shaxsiyati juda ayyor, shuningdek, egosentrikdir. U Notre-Damedagi g'alayon haqidagi xabarni eshitganda, birdan paydo bo'ladi. U o'z qo'riqchilariga tartibsizliklarni, shuningdek, "jodugar" Esmeraldani o'ldirishni buyuradi, chunki unga g'alayon sabablari haqida noto'g'ri ma'lumot berishgandi.

Tristan l'Hermite, qirol Louis XI ning do'sti. U Esmeraldani qo'lga oladigan to'dani boshqaradi.

Henriet Cousin, Esmeraldani osgan shahar jallodidir.

Florian Barbedienne – Esmeraldani o'g'irlash bo'yicha Quasimodoning sudiga raislik qiluvchi sudya. Barbedienne kar va Quasimodoni ham kar deb, hisoblamaydi; shuning uchun u Quasimodo uning savollariga javob bermay, uni masxara qilmoqda, deb o'ylaydi. Barbedienne Quasimodoni jamoat maydonida qiynoqqa solishga hukm qildi: odam o'g'irlashga urinish uchun bir soat kaltaklash va sudyani masxara qilish (Barbedienne o'ylagan narsa) uchun yana bir soat ommaviy sharmandalik.

Jacques Charmolue mahbuslarni qiynoqqa solgan Claude Frolloning do'stidir. U Esmeraldani Phoebusni o'ldirganini tan olishga majbur qiladi. Keyin uni qamoqqa tashlaydi.

Jak Koppenol – roman boshida ahmoqlar bayramida flamandlik mehmonlardan biri sifatida paydo bo'lgan odam. U pariijliklarni Gringoire cho'pchagidan voz kechib, ahmoqlar papasini tanlashga ishontiradi.

Pierrat Torterue romanda ikkita qisqacha ko'rinish qiladi. U Chatele qiynoqchisi. U Esmeraldani so'roqdan keyin qiynoqqa solib, uni shunchalik qattiq jarohatlaydiki, sohibjamol yolg'onga iqrar bo'ladi va shu bilan o'z taqdirini muhrlaydi. Quasimodo Barbedienne tomonidan hukm qilingan vahshiy kaltaklashni ham aynan u boshqaradi.

Anonim sudya Phoebusni pichoqlaganlikda noto'g'ri ayblangan Esmeraldaning sudiga raislik qiladi. U uni o'z jinoyatiga iqrar bo'lishga majbur qiladi va dorga osib o'ldirishga hukm qiladi.

Robin Poussepain Jehan Frolloning do'sti bo'lib, u bilan birga ahmoqlar bayramida va jamoat maydonida Quasimodoni kaltaklash paytida paydo bo'ladi.

Olivier le Mauvais qirol Louis XI ning yaqin maslahatchisi hisoblanadi.

La Falourdel Phoebus va Esmeralda uchrashishlarini ta'minlab bergan kichik personaj.

Marc Cenaine – sehrgar, uni Jacques Charmolue va Claude Frollo sehrgarlik bilan shug'ullangani uchun qiynoqqa soladi, ular undan alkimyo sirlarini olishga harakat qilishadi.

Bérangère de Champchevrier Fleur-de-Lysning do'sti.

Jacques Coictier - qirol Louis XI ning shifokori.

Robert d'Estouteville - qirol Louis XI ning xona soqchisi. U sudyaning Quasimodo ham, o'zi ham bir-birining kar ekanini tushunmay Quasimodoni nohaq jazolashgan kuni kayfiyati yomon bo'ladi.

Colombe Fleur-de-Lysning do'sti.

Lambert Hoctement - roman boshida Jehan Frollo va Robin Poussepain tomonidan azoblangan nemis olimi.

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, bu maqolada keltirilgan ta'riflar qahramonlarning umumiy xarakteri yo belgilari hisoblanib, siz romanni o'qish jarayonida ularni teranroq anglaysiz, yanada yaqindan tanishasiz va shaxsiyatidagi qirralarini o'zingiz qayta va qayta kashf etishingiz mumkin bo'ladi.